

PRANEŠIMAS SPAUDAI Nr. 10/23

2023 m. sausio 12 d., Liuksemburgas

Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-395/21 | D.V. (*Advokato užmokestis – Valandinio įkainio principas*)

Advokato su vartotoju sudarytos teisinių paslaugų teikimo sutarties sąlyga, kurioje kaina nustatyta remiantis valandinio įkainio principu ir kitų paaiškinimų nepateikta, neatitinka aiškumo ir suprantamumo reikalavimo

Nacionalinis teismas gali atkurti padėtį, kurioje būtų atsidūręs vartotojas, jei nebūtų buvę nesąžiningos sąlygos, net jei dėl to verslininkas negautų užmokesčio už suteiktas paslaugas

M.A., kaip vartotojas, su advokate D.V. sudarė penkias teisinių paslaugų sutartis. Kiekvienoje šioje sutartyje buvo įtvirtinta, kad užmokestis skaičiuojamas remiantis valandiniu įkainiu, t. y. 100 eurų už kiekvieną M.A. teikiamos konsultacijos ar teisinių paslaugų teikimo valandą. D.V. teikė teisines paslaugas 2018–2019 m. ir 2019 m. kovo mėn. pateikė sąskaitas už visas suteiktas paslaugas. Negavusi viso pareikalauto užmokesčio, D.V. pateikė ieškinį Lietuvos pirmosios instancijos teismui, prašydama priteisti iš M.A. 9 900 eurų skolą už suteiktas teisines paslaugas ir 194,30 euro išlaidų, patirtų vykdant sutartis. Šis teismas iš dalies patenkino D.V. prašymą. D.V. pateiktą apeliacinį skundą apeliacinis teismas atmetė. 2020 m. D.V. pateikė kasacinį skundą Lietuvos Aukščiausiam Teismui.

Tas teismas pateikė Teisingumo Teismui klausimų dėl to, kaip reikia aiškinti Sąjungos teisės nuostatas¹, kuriomis siekiama apsaugoti vartotojus nuo nesąžiningų sutarties sąlygų, ypač dėl teisinių paslaugų teikimo sutarties sąlygos aiškumo ir suprantamumo reikalavimo apimties ir dėl sąlygos, kurioje įtvirtinta šių paslaugų kaina, pripažinimo nesąžininga pasekmių.

Šiandien priimtame sprendime Teisingumo Teismas visų pirma nurodė, kad „pagrindinio sutarties dalyko“ sąvoka apima sąlygą, kurioje nustatyta įgaliotojo pareiga sumokėti advokato honorarus ir nurodytas jų dydis. Taigi **advokato su vartotoju sudarytos teisinių paslaugų teikimo sutarties sąlyga, kurioje suteiktų paslaugų kaina nustatyta remiantis valandinio įkainio principu, patenka į šią sąvoką.**

Dėl teisinių paslaugų teikimo sutarties sąlygos aiškumo ir suprantamumo reikalavimo Teisingumo Teismas pažymėjo, kad pagal Sąjungos teisę šis reikalavimas turi būti aiškinamas plačiai. Jis reiškia, kad sutartyje turi būti skaidriai nurodyta, kaip konkrečiai veikia atitinkamoje sąlygoje nurodytas mechanizmas, kad vartotojui būtų sudaryta galimybė pagal tikslus ir suprantamus kriterijus numatyti ekonomines pasekmes, kurių jam atsiranda dėl tokios sąlygos. Vis dėlto Teisingumo Teismas nurodė, kad nors negalima reikalauti, kad verslininkas informuotų vartotoją apie galutines jo priimto įsipareigojimo finansines pasekmes (jos priklauso nuo būsimų, nenumatomų ir nuo verslininko valios nepriklausančių įvykių), informacija, kurią jis privalo pateikti prieš sudarant sutartį, turi padėti vartotojui priimti atsargų sprendimą ir suprasti, kad tokie įvykiai galimi ir gali turėti įtakos atitinkamo teisinių

¹ 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288).

paslaugų teikimo trukmei. Ši informacija, kuri gali skirtis atsižvelgiant į, pirma, teisinių paslaugų sutartyje numatytų paslaugų dalyką ir pobūdį ir, antra, taikytinas profesines ir profesinės etikos taisykles, turi apimti duomenis, padedančius vartotojui apytikriai įvertinti bendrą šių paslaugų kainą. Tai gali būti numatomų dirbti valandų siekiant suteikti tam tikrą paslaugą skaičiaus ar minimalaus jų skaičiaus prognozė arba įsipareigojimas pagrįstais intervalais atsiųsti sąskaitas ar periodines ataskaitas, kuriose būtų nurodytas dirbtų valandų skaičius. Teisingumo Teismas pažymėjo, kad, atsižvelgdamas į visą svarbią informaciją, susijusią su šios sutarties sudarymu, nacionalinis teismas turi įvertinti, ar iki sutarties sudarymo verslininko pateikta informacija padėjo vartotojui priimti atsargų sprendimą ir suprasti šios sutarties sudarymo finansines pasekmes. Teisingumo Teismas konstatavo, kad **aiškumo ir suprantamumo reikalavimo**, kaip jis suprantamas pagal Sąjungos teisę, **neatitinka teisinių paslaugų teikimo sutarties sąlyga, kurioje šių paslaugų kaina nustatyta remiantis valandinio įkainio principu, jeigu prieš sudarant sutartį vartotojui nepateikta informacija, kuri jam būtų padėjusi priimti atsargų sprendimą ir suprasti ekonomines šios sutarties sudarymo pasekmes.**

Dėl galimo tokios sąlygos nesąžiningumo Teisingumo Teismas, vadovaudamasis savo jurisprudencija, pažymėjo, kad nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į visas bylos aplinkybes, turi įvertinti, pirma, galimybę, kad nesilaikyta sąžiningumo reikalavimo, ir, antra, ar yra ryškus teisių ir pareigų neatitikimas vartotojo nenaudai. Su vartotoju sudarytos sutarties sąlygos nesąžiningumo patikrinimas iš esmės pagrįstas bendru vertinimu, kurį atliekant atsižvelgiama ne tik į galimą šios sąlygos skaidrumo trūkumą. Vis dėlto Teisingumo Teismas nurodė, kad pagal Sąjungos teisę valstybėms narėms leidžiama užtikrinti aukštesnį vartotojų apsaugos lygį. Dėl nagrinėto atvejo Teisingumo Teismas konstatavo, kad teisinių paslaugų teikimo sutarties sąlyga, kurioje šių paslaugų kaina nustatoma remiantis valandinio įkainio principu ir kuri dėl to priskirtina prie šios sutarties pagrindinį dalyką sudarančių sąlygų, neturi būti laikoma nesąžininga vien dėl tos aplinkybės, kad ji neatitinka skaidrumo reikalavimo, nebent nacionalinės teisės normose aiškiai numatytas kvalifikavimas kaip nesąžiningos sąlygos vien dėl šios aplinkybės.

Dėl sąlygos dėl kainos pripažinimo nesąžininga pasekmių Teisingumo Teismas nurodė, kad nacionalinis teismas privalo šios sąlygos netaikyti, nebent tam prieštarautų vartotojas. Kai, taikant atitinkamas vidaus teisės nuostatas, teisinių paslaugų teikimo sutartis negali išlikti panaikinus sąlygą dėl kainos, pagal Direktyvą 93/13 nedraudžiama tos sutarties pripažinti negaliojančia, net jeigu dėl to verslininkas negautų jokio atlygio už savo paslaugas. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas turi išimtinę galimybę negaliojančia pripažinti nesąžiningą sąlygą pakeisti dispozityviaja nacionalinės teisės nuostata, jei dėl visos sutarties pripažinimo negaliojančia vartotojui kiltų ypač nepalankių pasekmių.

Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, **Teisingumo Teismas atsakė, kad** tuo atveju, jeigu pripažinus visą sutartį negaliojančia vartotojui kiltų ypač nepalankių pasekmių, pagal Sąjungos teisę nedraudžiama, kad kompensuodamas šios sąlygos negaliojimą nacionalinis teismas ją pakeistų dispozityviaja arba bendru šalių susitarimu taikoma nacionalinės teisės nuostata. Tačiau pagal Sąjungos teisę draudžiama, kad nacionalinis teismas pakeisdamas negaliojančia pripažintą nesąžiningą sąlygą pats nustatytų už suteiktas paslaugas mokėtino užmokesčio dydį.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

Visas sprendimo [tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Marta Osleja (+352) 4303 6005.

Likite su mumis!

